

SECȚIUNEA III: DISCIPLINARITATE, INTERDISCIPLINARITATE, TRANSDISCIPLINARITATE ÎN EDUCAȚIA ARTISTICĂ

DEZVOLTAREA HOLISTICĂ A PERSONALITĂȚII PRIN DISCIPLINARITATE ȘI INTERDISCIPLINARITATE

HOLISTIC DEVELOPMENT THROUGH DISCIPLINE AND INTERDISCIPLINARITY

Marina MORARI,

*conferențiar universitar, doctor în științe pedagogice,
Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, R. Moldova*

Nina TOMA,

*profesoară de educație muzicală, doctorandă,
Chișinău, R. Moldova*

Abstract: *The holistic development of the child's personality can be guided by discovering one's identity, purpose and personal mission, by connecting to the community, the natural world and universal values. Everything that has appeared essential in the thinking or art of the world is the product of holistic formulas, of knowledge, experience, trial, successes and failures. Music, painting, literature, sculpture or life, simply perceived as an experience of emotion and meaning, are not the same for the one who has a global and universalist perspective, of being and for the man who absurdizes himself in an impoverished existence. of most of the human potentiality, which has not found its way to act, to spirit and knowledge.*

Keywords: *holism, holistic development, discipline, interdisciplinarity, music education.*

În căutarea oportunităților de dezvoltare mai completă a personalității, profesorii se adresează din ce în ce mai mult la educație alternativă. Cu alte cuvinte, educația alternativă este numită ca fiind „netraditională”, „nestandardizată” sau „neconventională”. În 1994, a fost publicat un „Almanah al alternativelor de educație”, în America. Din acest moment, s-au înființat peste 6000 de școli holistice și progresive, care se deosebesc de sistemul clasic prin faptul că nu au proceduri și reguli dure, specifice instituțiilor. În știința autohtonă nu există aproape publicații dedicate problemelor pedagogiei holistice. Totodată, subliniem că utilizarea largă a conceptului în teoria și practica pedagogică mondială numără mai mult de treizeci de ani. Reprezentanții pedagogiei holistice se consideră: G. Gardner, G. Geyeta, R. Miller, D. Sloan, G. Kesler etc.

Termenul „holism” (din limba greacă semnifică - întreg, holistic) are mai multe semnificații și este folosit pentru a schița o abordare organică a fenomenelor. Începuturile sale, holismul se desfășoară în tradiția culturală orientală. În plus, termenul este folosit pentru a desemna teoria dezvoltării implementată de J. Smuts [5]. Potrivit acesteia, întregul nu este suma părților, iar în procesul de evoluție se formează noi întreguri. Pedagogia holistică se referă la dezvoltarea profundă a personalității printr-un mijloc de influențe complexe, atât interne, cât și

externe. Susținătorii principiilor pedagogiei holistice iau în considerare condițiile genetice, instituționale, precum și activitatea proprie a elevului cu particularitățile percepției sale.

După cum susține cercetătorul american de educație holistică R. Miller [4], există patru surse principale ale pedagogiei holistice: căutări filosofice din prima jumătate a secolului XX; revoluția științifică în percepție, legată de apariția teoriei relativității și a mecanicii cuantice; sporirea atenției față de problemele ecologice; globalizarea.

Printre încercările teoretice ale filosofilor din prima jumătate a secolului XX, cea mai semnificativă influență asupra pedagogiei holistice au avut scrierile lui Alfred North Whitehead (filosofia procedurală), Carl Gustav Jung (psihologia arhetipurilor), Sri Aurobindo (filosofia integrală), Ludwig von Bertalanffy (fondatorul conceptului de „sistem generalizat”, numit teoria sistemelor generale). Nu cu mult timp în urmă, așa-numita „spirală dinamică” a devenit populară în lucrările pedagogiei holistice. În lucrarea „Principiul integrității” (1990) cercetătorul american de origine rusă A. Lemkov a definit **principiile de bază ale educației holistice** [3]:

- (1) principiul unității și integrității tuturor lucrurilor vii;
- (2) principiul atotcuprinderii realității și absolutului;
- (3) principiul caracterului multidimensional și ierarhic al existenței.

Teoreticienii J. Miller și G. Kessler [2] consideră spiritualitatea ca centru al educației holistice, care prevede, mai înainte de toate, educația pentru suflet - esența ființei umane, și nu doar nivelurile sociale și psihologice ale personalității. Spiritualitatea în această înțelegere nu este supusă exclusiv înțelegerii religioase și are o semnificație mai generală. Din perspectiva integralității, a inseparabilității și a priorității spiritualității, pedagogia holistică observă că lumea este un echilibru dinamic al diferitelor forțe. Integritatea este lumină și umbră, bucurie și suferință, minte și materie etc. În acest sens, lumea nu este împărțită în categorii separate. În epistemologia holistică, sinteza și integrarea sunt mai importante decât analiza și diviziunea.

Baza pedagogiei holistice este legătura strânsă a tuturor metodelor instructiv-educative cu un complex de elemente care alcătuiesc domeniile personal, socio-economic, cultural, ecologic de aplicare, atât la nivel național cât și la nivel global, care sunt posibile numai cu condiția aplicării abordării multidisciplinare. Prin urmare, pedagogia holistică este o combinație de elemente spirituale, psihologice, energetice, somatice menite să realizeze cea mai eficientă dezvoltare a personalității elevului.

Principiile conceptuale ale pedagogiei holistice reunesc [6]:

- dorința de a descoperi potențialul intelectual, emoțional, social, fizic, artistic, creativ și spiritual al fiecărui elev;
- orientarea spre educarea unei persoane sănătoase, holistice, interesate, curioase, capabile să învețe într-o varietate de situații schimbătoare;

- necesitatea dezvoltării potențialului intern al fiecărui elev;
- combinație din diferite discipline și tipuri de activități de cunoaștere;
- combinarea diferitelor elemente și activități pentru a stăpâni anumite cunoștințe;
- percepția critică a problemelor culturale și morale;
- deschiderea spre curiozitate, dialog, surpriză, îndoială.

La temeiya principiilor educației holistice stă interconectarea și integritatea elementelor, legătura dintre educație și experiența vieții, care se dezvoltă printr-o serie de concepte-cheie:

- **Interdependența**, care constă în recunoașterea realității multidimensionale, care justifică filosofia colismului, care a găsit dezvoltarea în ecologie, fizica cuantică a teoriei sistemului n.
- **Integritatea**, care este determinată de afirmația "întreg, este mai mult decât suma părților sale" și, prin urmare, sistemele holistice au proprietăți derivate care nu pot fi înțelese prin examinarea componentelor lor.
- Rolul de a fi în educația holistică constă în necesitatea unei conștientizări profunde a **experienței de viață** prin măsurarea fizică, emoțională, mentală și spirituală a vieții unei persoane, precum și prin realizarea de sine.

În tabelul de mai jos prezentăm **conceptele-cheie ale educației holistice** [6], valorile sale principale, problemele sociale care vizează atenția, principiile de bază ale construirii curriculumului și procesului educațional, precum și rezultatele învățării holistice.

Principiile de bază	Relație reciprocă		
Concepte cheie	Interdependența Interconecsiune Neliniaritate		
Valorile principale	Simpatie Societate Ecosisteme		
Probleme sociale	Identitate culturală Globalizarea Singurătatea		
Curriculum	Interdisciplinaritatea Interacțiune		
Procesul de învățare	Dialog Parteneriat Colaborare Creatie colectivă		
Rezultatul studiilor	Atitudini pozitive Prietenie Încredere Afiliere		

<https://sites.google.com/site/dortokaitsaseskola/about-us>

BIBLIOGRAFIE

1. GARDNER, H., *Inteligențe multiple*, București: Editura Sigma, 2018.
2. KESSLER, R., *The Soul of Education: Helping Students Find Connection*, Compassion and Character at School, VA: ASCD, Alexandria, 2000.
3. LEMKOW, A., *The Wholeness Principle: Dynamics of Unity Within Science, Religion and Society*, IL: Quest Books, Wheaton, 1990, p. 23
4. MILLER, J., *The Holistic Curriculum*, Ontario Institute for Studies in Education Press, Toronto, 1988.
5. SMUTS, J., *Holism and Evolution*. N. Y., Macmillan and CO., Limited st. Martin's street, London, 1926.
6. ЗАБОЛОТНАЯ, О., Холизм в альтернативном школьном образовании, *Prace Naukowe Akademii im. Iana Dlugosza w Czestochowie*, Seria: Pedagogika, t. XXI, 2012, p. 147-153